

1

Portørfaget

Fra læreplanen:

Vg3 Y15

Lærlingen skal kunne planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere arbeidsoppgavene.

Vg3 Y13

Lærlingen skal kunne følge regelverk og yrkesetiske retningslinjer, og kjenne portørens rolle og ansvar i samarbeid med andre yrkesgrupper.

I dette kapitlet skal du lære

- hvilke arbeidsoppgaver du kan ha som portør
- hvor en portør kan arbeide
- hvordan du kan utvikle egen kompetanse ved å planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere det du gjør

EKSEMPEL

Lise er andre års lærling. Nå har hun fått spørsmål av veilederen sin om å fortelle for elever på en videregående skole om hvordan det er å jobbe som portør. Hun tenker igjennom hvordan dagen har vært i dag. Har noe vært vanskelig? Hva har vært ekstra lærerikt?

Arbeidsdagen startet med bestillinger på rene senger som skulle leveres til forskjellige avdelinger. På en avdeling måtte to oksygenkolber byttes. Etter en liten pust i bakken kjørte hun flere pasienter til undersøkelse. Det ene transportopdraget syntes Lise var en spesielt hyggelig tur. En barselkvinne gledet seg veldig til å treffe den nyfødte babyen sin igjen, etter at hun måtte en tur på operasjonssalen etter fødselen. Lise kjente hun ble rørt da de kom inn på avdelingen og moren endelig fikk holde barnet sitt igjen.

Kontrastene er store, tenker Lise. Hun fikk kort tid etter i oppdrag å kjøre en død person (mors) til patologisk avdeling. Lise synes ennå det er en litt ubehagelig del av jobben, men hun fikk god hjelp av en kollega, slik at alt skulle foregå på en verdig måte.

Møte med mennesker er grunnleggende i arbeidshverdagen din som portør. Du møter personer i ulike livssituasjoner, med ulik kulturell bakgrunn og med ulik evne og mulighet for kommunikasjon. De har forskjellig alder, funksjonsevne og omsorgsbehov, men de har til felles at de trenger hjelp.

Ingen situasjoner er like fordi kjønn, alder, livssituasjon, erfaringer, skader og sykdommer er ulike. I portørfaget vil du – gjennom både teori og praksis – lære hvordan du kan hjelpe hvert enkelt menneske på en god måte.

Som andre års lærling tenker hun en del på at det nærmer seg fagprøve. Hun skal blant annet hospitere i et bofellesskap i kommunen. I tillegg skal hun arbeide både på sentrallageret og i avdelingen som driver med avfallshåndtering.

Hvilke oppgaver har portøren på et sykehus? Hvordan blir det å stå foran flere klasser med elever og prate om dette?

Pårørende er til god støtte for pasienten og samarbeidspartnere for helsepersonellet. Du vil også møte og samarbeide med kolleger og yrkesutøvere med annen fagbakgrunn enn det du selv har, for å kunne gi så god hjelp og omsorg som mulig.

Hva tror du må til for at du skal bli god til å planlegge arbeidet ditt?

Hvordan kan du vite hva du skal hjelpe en person med, når han ikke kan fortelle det selv?

2

Profesjonell forflytning og transport

Fra læreplanen:

Vg3 Y1

Lærlingen skal kunne forflytte og transportere pasienter og brukere på en profesjonell måte.

Vg3 Y13

Lærlingen skal kunne følge regelverk og yrkesetiske retningslinjer, og kjenne portørens rolle og ansvar i samarbeid med andre yrkesgrupper.

I dette kapitlet skal du lære

- å utføre oppgavene dine på en profesjonell måte
- hvilke måter du bør forflytte og transportere pasienter og brukere på
- hvilket regelverk som gjelder for din yrkesutøving

EKSEMPEL

Emma er på sitt første pasientoppdrag alene. Hun er første års lærling og har til nå gått sammen med en annen portør. Hun har fått melding på håndsettet sitt om at hun skal hente en pasient fra ortopedisk avdeling og skal levere ham på røntgenavdelingen. Emma spriter hendene sine, går inn på firemannsrommet og finner pasienten, som ligger i seng nummer to. Hei, sier hun, jeg heter Emma og er portør. Hva er ditt navn? Pasienten svarer at han heter Olsen. Flott sier Emma, da skal jeg kjøre deg en liten tur ned på røntgen. Hun passer på at ringesnora ikke henger fast i senga, og at urinposen som henger på siden av senga, ikke henger seg opp i noe før hun trekker senga rolig og kontrollert ut fra veggen. Før hun kjører videre ser hun at pasienten ligger greit i senga, og at han er tildekket. Ligger du greit, spør hun, og får et bekræftende svar. På håndsettet ser hun at det skal være med papirer. Personellet på posten har lagt dem under hodeputa. Emma velger å snu papirene slik at ingen andre kan lese hva som står der.

Hun låser framhjulene for å ha bedre styring på senga, og på vei ut døra sjekker hun igjen at ingenting kan henge seg opp i noe før hun kjører ut mot heisen. I heisrommet står portørkollega Jesper med en annen pasient i en seng og venter på heis. Emma hører at pasienten i den andre senga er prat-som og forteller om problemene han har hatt den siste tiden. Jesper prøver å få pasienten til å prate om noe annet og spør om han fikk med seg fotballkampen i går.

Emma er i heisen, og det piper i håndsettet. Hun har fått et nytt oppdrag! Hun vet at det er mange bestillinger inne, og at de må være effektive. Emma kikker på pasienten og tar en liten sjekk for seg selv. Har noe forandret seg siden hun gikk fra avdelingen? Han har normal farge i ansiktet, pusten er

jevn og fin, og det er ingen tegn til ubehag. Du må si ifra hvis jeg kjører for fort, sier hun. Pasienten svarer at det går fint. Svaret kommer uanstrengt og med et lite smil.

Når hun kommer ut av heisen, piper det i håndsettet igjen. Emma kjenner at det stresser henne litt, og hun øker farten. Det går fint så lenge hun har en rett strekning uten noen hindringer i veien, men så kommer det en sving, og hun senker farten, slik at det ikke skal bli ubehagelig for pasienten.

Så er de framme på røntgenavdelingen. Emma passer på å sette bremsen på senga og gi pasienten ringesnora. Hun forteller at hun skal gi beskjed om at han er kommet, og at personell på røntgen kommer og henter ham så snart de er klare. Ha det bra, sier hun med et smil før hun går.

Emma spriter hendene mens hun går inn på vaktrommet og melder om hvilken pasient som er kommet.

Hva gjør Emma som du forbinder med å være profesjonell?

3

Arbeidsoppgaver knyttet til døde personer

Fra læreplanen: Vg3 Y2

Lærlingen skal kunne utføre transport og arbeidsoppgaver knyttet til døde personer etter gjeldende retningslinjer.

I dette kapitlet skal du lære å

- utføre transport av døde personer
- utføre arbeidsoppgaver knyttet til døde personer

EKSEMPEL

Hilde og en kollega får i oppdrag å hente en avdød pasient på en avdeling på sykehuset. Hun tar med morsteppet som hun skal legge over den døde i senga. Hilde og kollegaen møtes utenfor avdelingen, og før de går inn på rommet, avtaler de hvilken rute de skal kjøre fra avdelingen og til kjølerommet. De vil helst slippe å møte på andre pasienter eller pårørende i gangene. Når de kommer inn på rommet til den avdøde pasienten, er det mange pårørende der. Familiemedlemmene er tydelig opprørte og ute av seg. De gråter og holder rundt hverandre. Hilde og kollegaen hilser forsiktig og går sammen ut igjen for å ta kontakt med personalet. De får da gjort en avtale med personalet på avdelingen om at de pårørende skal få litt mer tid til å ta farvel med

den avdøde. Hilde og kollegaen kommer tilbake litt senere og gjennomfører transporten sammen slik retningslinjene tilsier.

Hvordan skal du opptre profesjonelt i arbeidet ditt knyttet til døde personer og deres pårørende?

Vi kaller gjerne utstyr knyttet til den døde eller døden for mors, for eksempel er et mors-teppe noe vi legger over den avdøde, og et morsrom er det kjølerommet vi legger den avdøde i.

Som portør skal du kunne utføre oppgaver knyttet til døde personer. Det er en rekke ulike religiøse og humanistiske tradisjoner og ritualer knyttet til døden. Du må ha kunnskap om portørens rolle i forbindelse med dødsfall og håndtering av døde personer der du jobber. Om du er ansatt ved et bo- og omsorgssenter eller ved et sykehus, vil oppgavene være ulike. Det vil være variasjoner i de retningslinjene og instruksene som omhandler dette. Når du etter hvert øver og blir mer kompetent

i disse oppgavene, vil du i stadig større grad vite hvordan du skal opptre profesjonelt i slike situasjoner. Denne delen av arbeidet ditt er, som mange andre oppgaver, knyttet til etikk, kriser og sorg for pårørende og pasienter. Det er knyttet en særlig forventning til at portøren opptre profesjonelt i slike situasjoner.

mors = latin for døden. Vi kaller gjerne utstyr knyttet til den døde eller døden for mors, for eksempel morsrom; altså det rommet man legger den avdøde i.

morsteppe = et spesielt teppe man legger over den avdødes seng når man transporterer den døde ut av avdelingen.

Hvordan ville du forholdt deg i situasjonen som Hilde og kollegaen befinner seg i?

Hvordan reagerer du når du får i oppdrag å transportere døde personer?

Tar du noen spesielle hensyn når du utfører disse oppdragene?